

Pestovanie rajčín podľa lunárnych pravidiel.

Paradajky patria určite k najobľúbenejším a najčastejšie pestovaným plodinám na našich záhradkách. Svoje nezastupiteľné miesto majú vo veľkých záhradách, kde sa dá dopestovať viac druhov, ktoré postupne dozrievajú a tým sa značne predĺži sezóna zberu. A nielen to. Viac pestovaných druhov paradajok zaručuje rôzne chute a rôzne využitia. Milujem tú pestrosť, keď mám na výber paradajky veľké mäsité, sladučké strapcové, šťavnaté šalátové či kečupovky.

V malých záhradkách sa taktiež určite nájde miesto na pár koreňov. Veď kto raz ochutnal rajčinu z vlastnej záhrady, ten ju bude pestovať každoročne. Chuť vlastných rajčín je nezameniteľná a neporovnateľná s tými čo sa predávajú v hypermarketoch.

A práve preto ich pestujú aj ľudia bez záhrady. Menšie druhy sa dajú ľahko vypestovať aj na balkóne či v kvetináči na okne.

Pestovanie rajčín je pomerne jednoduché. Pri dodržaní pár jednoduchých pestovateľských pravidiel sa aj úplný začiatok dočká peknej úrody. Najjednoduchšie je kúpiť si na trhu vypestované priesady, podržať ich v teple a hlavne na svetle do druhej polovice mája, vysadiť na slnečné miesto a počkať na úrodu. To, že sa rajčiny nepolievajú na list a u tyčkových rajčín je dobré vylamovať zálistky aby sa krík neprehusťoval určite netreba rozpisovať. Tieto základné pestovateľské pravidlá sú popísané v mnohých záhradkárskych knihách a časopisoch. Tu by som sa chcel zamerať hlavne na postupy, ktoré dodržiavam na dopestovanie vlastných zdravých sadeníc, ktoré plodia do konca októbra.

Ako som spomínal v úvode, milujem pestrosť. A tú si na trhu nekúpim. Pestujem si vlastné priesady, hlavne staré nehybridné odrody z ktorých si nechávam semenka na ďalšiu sezónu. A každý rok si dokupujem aj nové semenka na vyskúšanie, keď ma zaujme popis alebo na odporúčenie. Často sú to hybridné odrody. Základ tvoria nehybridné skoré paradajky TINY TIM B, čo je veľmi skorá balkónová odroda dozrievajúca už za 50 dní a STUPICKÁ POĽNÁ je tyčková rajčina nie moc veľká a tá dozrieva už za 60 dní. Obe sú odolné a veľmi chutné. Za tie roky sa mi už isto prepelili s inými pestovanými rajčinami, ale pôvodné vlastnosti si stále držia. Podobne aj poloskorá rajčina BRUTUS s veľkými plodmi. Z hybridných druhov mi učarila rajčina so zvýšenou odolnosťou voči plesni zemiakovej CONSUELO F1.

Práve nebezpečná a rýchlo sa šíriaca plesň zemiaková je jedným z dôvodov prečo preferujem vlastné sadenice. Už sa mi stalo, že jediná zakúpená sadenica na výstave z veľkej papierovej krabice bola zdrojom rýchlo sa šíriacej nákazy s neutešeným koncom. Nepoužívam chemickú ochranu, nepoužívam umelé hnojivá a snažím sa pestovať plodiny tak, aby som bol minimálne závislý na výrobcach semien, substrátov, hnojív, postrekov atď. A s výsledkami som celkom spokojný. Samozrejme občas sa vyskytne nejaká „kalamita“, s tým sa ráta. Napríklad minulý rok som úplne prehral boj so slimákmi na kapustových záhonoch. Slimáky a slizniaky idú hlavne po oslabených a vädnúcich rastlinách. Kapusty boli pestované v novozaloženom vyvýšenom záhone, naplnenom konármi, senom a čerstvou trávou. Tak to som samozrejme vytvoril švédske stoly pre týchto nenásytných živočíchov. Pri rajčinách, kde som olámaval spodné vetvičky, bočné výhony a zálistky, ktoré som hodil kúsok od záhonu sa prišlo na nich nakrmiť ohromné množstvo slizniakov. Bolo ich určite cez päťdesiat kusov. Vädnúce stonky im očividne chutili, ale zdravých rastlín sa nedotkli. Som presvedčený, že pokiaľ sú rastliny pestované pozorne, je im poskytnutá správna opatera v správny

čas a nie sú zbytočne hýčkané, tak rastú zdravo a sú silné s vysokou odolnosťou voči chorobám a škodcom.

S pestovaním sadeníc rajčín začínam v druhej polovici marca. Presný termín volím podľa lunárneho kalendára / pre tento rok uvediem optimálne termíny na konci článku /. Semienka vysievam do najmenších dostupných Grodan kociek s rozmerom 25x25x40mm. Sú to kocky z veľmi čistej rockwool čadičovej vaty určenej na vypestovanie priesad. Pri rajčinách sa mi tento substrát veľmi osvedčil. S bežným výsevným substrátom som mal horšie skúsenosti a rašelinové jiffy a rašelinové kvetináčky boli u rajčín prepadák. Tá rašelina rajčinám nejako nesedí. Ďaleko lepšie výsledky som mal s kvetináčikmi z recyklovaného papiera. Semienka rajčín pred výsevom najskôr namáčam vo vlažnej vode s prídavkom Lignohumátu. Grodan kocky vložím do podmisky aby si udržali vlhkosť. Po hodine prelejem cez sitko, vodu s Lignohumátom nalejem na rockwoolove kocky a prilejem na ne ďalšiu vodu aby dobre nasiakli. Trvá im to asi pol hodiny. Každá kocka má v sebe z výroby otvor pre semienko. Potom už stačí pinzetou vložiť do otvoru v kocke semienko rajčiny a pinzetou otvor jemne uzavrieť. Vysiate semienka vložím do akvária.

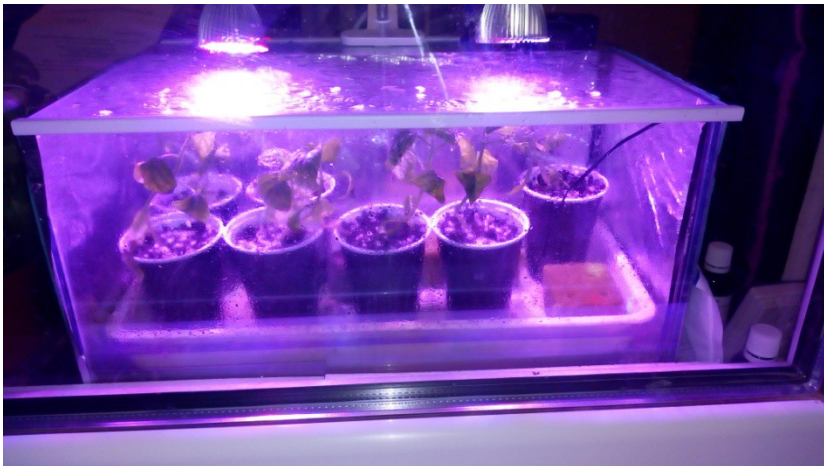
Rajčina je pôvodom tropická rajčina, takže pri klíčení potrebuje viac tepla. Optimálne 25-30°C. Pri teplotách pod 20°C klíči veľmi dlho a pri teplotách pod 16°C semienka nevyklíčia vôbec. Z akvaristických čias mi zostali doma akvária, ohrievače a výhrevná podložka pod akvárium s termostatom. Zabezpečiť teplotu okolo 28°C nie je teda problém ani v miestnosti v podkroví kde nekúrime. Pri malom počte sadeníc položím 10 litrové akvárium na výhrevnú podložku, nastavím požadovanú teplotu, do akvária vložím sadbovače s vysiatými semienkami, prikryjem sklom aby sa udržala vlhkosť a čakám kým semienka nevyklíčia. Keď spolu s rajčinami vysievam aj machovku a baklažány, používam 100 litrové akvárium. Nalejem doň 10 cm vody, vložím dnu do vody akvaristický ohrievač s termostatom a nastavím teplotu na 28°C. Na hladinu vody položím polystyrén, sadbovače so semienkami položím na polystyrén, akvárium prikryjem sklom a počkám na vyklíčenie rastliniek.

Grodan kocky zabezpečia semenka optimálne prostredie pre klíčenie. Semienko má aj správnu vlhkosť a zároveň aj prístup vzduchu čo je pre klíčenie veľmi dôležité.

Po vyklíčení sa podmienky menia. Teplotu znižujem na 20°C a noc cez elektrické hodiny ohrievač na 6 hodín vypínam úplne aby teplota klesla ešte trochu nižšie. Mierne striedanie teploty medzi dňom a nocou robí rajčinám dobre. Predpestovanie priesad a v akváriu alebo v nejakom plastovom boxe s ohrevom ma dosť výhod. Rastliny majú potrebnú teplotu na vývin, netrpia prievanom, vzdušná vlhkosť sa dobre kontroluje a udržiava. Toto všetko je výborná prevencia pred hubovým ochorením nazývaným padanie priesad. Rastlinky v tomto štádiu potrebujú dostatok svetla. Používal som žiarivky s tzv. denným spektrom, teraz mám rôzne druhy LED svetiel. Tie sú z mnohých dôvodov výhodnejšie. Majú lepšiu svietivosť, lepšie farebné spektrum a niektoré sú vodotesné. Tie vodotesné LED pásiky s modrými a fialovými diódami pre optimálny rast môžem bez obáv vložiť tesne nad rastliny do uzavretého akvária s dosť vysokou vzdušnou vlhkosťou. Ako rastlinky rastú, tak svetlo zdviham aby bolo vždy tesne nad rastlinami. Akvárium mám umiestnené pri južnom okne v podkroví. Svietidlo je nastavené cez elektrický časovač na 12 hodinové svietenie. Spolu s denným svetlom poskytuje rastlinkám dosť svetla na dobrý rast. Priesady sú pevné, nevyťahujú sa za svetlom.

Po vytvorení 2-4 pravých lístkov je čas na presadenie priesad. Presádzam ich do kvetináčov s priemerom 6-8 cm. Pri rozsádzaní si užívam ďalšiu výhodu Grodan kociek. Rastlinky nepikírujem. Kocky len oddelím od seba a vložím ich do pripraveného kvetináča s hlinou a nakoniec ešte prisypem ďalšiu hlinu aby bola kocka celá prikrytá. Rozsádzanie takýmto spôsobom je dosť rýchle a hlavne veľmi šetrné k rastlinkám. Rast sa spravidla vôbec nezastavuje. Dôležité pri pestovaní v tejto čadičovej vate je ustriehnuť správny okamih prihnojovania. Takýto substrát neposkytne rastlinke žiadnu výživu. Pomerne rýchlo spotrebuje minizásobu živín zo semienka, Lignohumát tiež nie je hnojivo v pravom zmysle slova. Je to skôr stimulant na rast koreňov. Preto s prihnojovaním treba začať pomerne skoro. Tu už sa musí rozhodnúť každý sám čo použije. Ja mám vermikompost s kalifornskými dážd'ovkami, tak používam veľmi zriedený dažďovkový čaj, ktorý produkujú. Je to vynikajúce hnojivo v biokvalite. Riedim ho 30:1 v prospech vody. Sadenice zalievam podmokom do misky v ktorej stoja kvetináče. Ako sadenice rastú a sú hustejšie a väčšie, otváram akvárium a vymením svetlo za silnejšie aby som ich udržal stále pevné. Týždeň pred vysadením na záhradu ich otužujem. Prenášam ich cez deň na zatienené miesto na záhrade a na noc ich schovávam do záhradnej dielne. Keď sú nočné teploty dosť nad 12°C presádzam rastliny von. Všetky rastliny vysádzam pod strechu aby boli chránené pred priamym dažďom. Malé balkónové sadím na terasu do kvetináčov, Kríčkové a kolíkové sú na východnej strane domu a na južnej strane drevníka, kde som lexanom predĺžil strechu aby boli rajčiny kryté.

Keď rastliny trochu povyrastú olámam im všetky spodné listy dotýkajúce sa pôdy aby sa nezačala šíriť plesň zemiaková. Raz za mesiac polievam výluhom zo žihľavy a mulčujem dosť hrubou vrstvou čerstvo pokosenej trávy. Tlejúca tráva sa nesmie dotýkať stonky rastliny! Rajčiny sú citlivé na nedostatok vápnika. Prejavuje sa to hnedými škvrkami na spodnej časti plodov rajčín. Pár škrupín z vajíčok rozmixujem vo vode a tým polejem rajčiny ku stonke. Robím to niektoré roky ako prevenciu ale keď zabudnem nič sa nestane. Odrody ktoré pravidelne pestujem sú asi dosť odolné voči tejto chorobe. Pod rajčiny sadím ako sprievodnú rastlinu bazalku a majoránku.

Polievam len okolo koreňa, nikdy nie na listy. Za silného vetra samozrejme listy rajčín zmoknú, ale zdá sa, že rajčinám viac vadí, keď na konci leta noci chladnú a rosa z vrchu padá na rajčiny a tie sú každé ráno mokré a v chlade dlhšie schnú.

Na vonkajších nekrytých záhonoch pestujem len divé rajčiny. Tie sú voči plesni zemiakovej mimoriadne odolné. Pred pár rokmi som sa snažil pestovať aj niektoré ďalšie, šľachtené rajčiny na nekrytých záhonoch, ale s nie moc dobrými výsledkami. Koncom leta, mi vždy celý porast podľahol plesni. Stihol so zobrať len jednu várku rajčín, druhá už väčšinou nestihla dozrieť. Nepomohli ani doporučené postreky prasličkou, mliekom či medené drôtky napichané do rastliny.

Pri tomto popísanom spôsobe pestovania mám rajčiny zdravé dlho do jesene. V roku 2020 a 2021 som posledné zrelé rajčiny zberal 7.novembra.

Okrem spomínaných rád pri pestovaní rajčín je dobré dodržiavať aj správnu dobu na jednotlivé dôležité úkony .

Výsev:

16.2., 17.2.2022 - tento termín je vhodný len pre pestovateľov s dobrým skleníkom, kde rajčiny budú presadené už v apríli.

15.-17.3. tento termín je najlepší pre väčšinu záhradkárov, ktorí chcú vypestované sadenice dávať do fóliovníkov a na vonkajšie záhony v druhej polovici mája.

11.-13.4. toto je posledný termín na výsev. Ja ho dosť často používam ako záložný výsev. V minulom roku sa mi veľmi hodil. Nad marcový výsev som totiž použil nové svetlá. Tie s rastlinkami robili doslova divy a veľmi rýchlo rástli. Za 6 týždňov boli dosť veľké na presadenie von na záhony. Jar 2021 bola ale veľmi chladná, ani po troch zmrznutých nebolo možná presadiť sadenice von. Nočné teploty boli stále veľmi nízke. Rajčiny som presádzal von až prvý júnový týždeň. Marcové rastliny však boli už značne vysoké a kvetináče boli plné korenkov. Po presadení sa rast na čas zastavil. Naproti tom aprílové rastliny boli práve akurát, presadenie von ich spomalilo v raste minimálne a za krátku dobu dobehli marcové rastliny.

Presádzanie /pikírovanie/

Pikírovanie má zabezpečiť rozvíjajúcim sa rastlinkám dostatok priestoru pre korene a taktiež pre nadzemnú časť. Príliš husté výsevy treba pikírovať hneď ako rastlinka vytvorí prvý pár pravých lístkov. Vtedy je dosť odolná aby zvládla presadenie. Pri hustých výsevoch je lepšie konať hneď, ako čakať na týždeň na vhodný termín podľa lunárnych pravidiel. Prehustený porast sa slabo vyvíja, ťahá sa za svetlom a slabé rastlinky sa ľahko poškodia pri presádzaní. Preto pri výseve treba na to pamätať. Riedky výsev umožní s pikírovaním počkať na správny okamih.

Ten je pri rajčinách v čase zostupného /klesajúceho/ Mesiaca a ideálne keď Mesiac prechádza pred súhvezdím Panny. To je v roku 2022 od 11.3. do 23.3. pričom najideálnejšie dni Panny sú v čase od 18.3. do 20.3.

Aprílový termín využije väčšina záhradkárov. Pikíruje sa od 7.4. do 18.4. a najlepšie v dňoch Panny od 14.4 do 16.4.

Neskoré aprílové výsevy sa rozsádzajú od 4.5. do 16.5 a z tohto najlepší termín je 12.5. až 14.5.

Výsadba sadeníc na záhony a do fóliovníkov.

Tu sa samozrejme riadime vonkajšími teplotami, hlavne nočnými. Netreba sa ponáhľať, mladé rajčiny sú na chlad mimoriadne chúlостivé. Von ich presádzame od 15.5. do 17.5. a potom od 1.6. do 10.6. Rastliny sa sadia do zeme hlbšie ako rástli v kvetináči.

Hnojenie a polievanie.

Pôda prijíma viac vlhky a hnojiva za splnu a v čase ubúdajúceho Mesiaca. Využívaním tohto poznatku sa môže stať polievanie a hnojenie na záhradke oveľa hospodárnejšie. Častým polievaním sa pôda zbytočne zhutňuje, rastliny tvoria plytký koreňový systém, rastliny a plody sú vodnaté, chuťovo nevýraznejšie a menej odolné voči škodcom a chorobám. Zalievajú sa samozrejme čerstvo vysadené rastlinky kým dobre nezakorenia. Vädnúca rastlina je okamžite terčom pre slizniaky. Podobne ako neskôr prepolievaná rastlinka. Ako náhle priesady dobre zakorenia, nahrádza sa veľká

časť zálievky okopávaním a plečkovaním. Za dorastajúceho Mesiaca sa kyprí plytko a pri ubúdajúcom Mesiaci hlbšie. Ale vždy len do tej hĺbky, do akej je pôda prehriata.

Hnojenie sa v súčasnosti taktiež dosť preháňa. Mnohí „odborníci“ radia hnojiť, hnojiť a ešte raz hnojiť. Inak bude úroda nízka. Pestré obaly výrobcov hnojív dôrazne upozorňujú čo všetko rastlinka potrebuje, ak to nedostane, oberáme sa o úrodu. Pravdou je, že primerane polievaná rastlina dokáže hlboko zakoreniť a vytiahne si vlhky a živín čo potrebuje. A stále platí, že kompost a hnoj sú neprekonané hnojivá. To je ale už téma na samostatný článok. Teraz ide skôr o to, aby sme sa držali pravidla: Menej je niekedy viac.

Pre rastliny v kvetináčoch samozrejme platia iné pravidlá. Tu je pravidelné polievanie a prihnojovanie nutnosťou.

A mladé priesady rastúce v minimálnom množstve substrátu, ktorý má často nulový obsah živín si vyžadujú taktiež iný prístup. Presušeniu pôdy zabráni pestovateľská nádoba v vekom, ktoré udrží vyššiu vzdušnú vlhkosť. A hnojenie treba prispôbiť veľkosti rastliny a použitému substrátu. Treba pamätať na to, že mladá rastlinka je extrémne citlivá na prehnojenie. Jej malý koreň je veľmi citlivý a ľahko ho prekročená dávka hnojiva spáli.

Zber úrody

Na priamy konzum samozrejme neplatia žiadne pravidlá, oberáme keď potrebujeme. Pre konzervovanie rajčín, výrobu pretlakov, kečupov, pesta, leča, ajvaru a podobne je dobré vybrať si vhodný termín. Vzostupný /nie dorastajúci !/ Mesiach prechádzajúci pred súhvezdiami Strelec, Kozorožec, Baran, Býk a Blíženci dáva zberaným plodom lepšiu arómu, chuť a trvanlivosť. Výrobky stačí len sterilizovať, nemusíte používať žiadne konzervanty.

Rajčiny určené na sušenie zberáme vždy pri ubúdajúcom Mesiaci a súčasne by Mesiach nemal prechádzať pred súhvezdiami Rak, Škorpión a Ryby.

Termíny pre hnojenie, polievanie a zber tu nemá zmysel písať, je ich príliš veľa. Podľa popisu si ich nájdete v lunárnom kalendári.

Ďalšie obľúbené a často pestované plodové zeleniny ako paprika, čili, baklažán, uhorky, machovka atď. sa pestujú veľmi podobne a môžete termíny uvedené v tomto článku použiť pri ich výseve, presádzaní a zbere.

Verím, že ste si v článku našli niečo, čo vás zaujalo a inšpirovalo. Tiež verím, že niektoré rady priamo vyskúšate a overíte si ich v praxi. Určite mnohí máte svoje roky overené postupy pestovania rajčín. Ak mi ich napíšete do mailu, moc by ma to potešilo.